

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884
21 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – EĮ PROJEKTAS), LIETUVOS
RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 6, 9, 15, 16, 17,
21¹, 22 IR 74 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – EEĮ PROJEKTAS) IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 3, 5, 11, 13, 16, 18, 20, 20¹, 21, 22, 23, 29, 49, 50, 55, 56, 57,
63 STRAIPSNIŲ IR DVYLIKTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO, ĮSTATYMO
PAPILDYMO 15¹ STRAIPSNIU IR 54 STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU
GALIOS ĮSTATYMO (TOLIAU – AIEĮ PROJEKTAS) PROJEKTŲ
(toliau kartu – Projektai)
(TAP NR. 20-1505; TAIS NR. 20-3013(3))**

Nr.
Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį Konstitucijai, įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl AIEĮ projekto:

1. AIEĮ projekto 2 str. siūloma apibrėžti naują sąvoką – „elektrinės ar elektros energijos gamybos įrenginių, naudojančių atsinaujinančius išteklius, modernizavimas (rekonstravimas)“, tačiau pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymą „modernizavimas“ ir „rekonstravimas“ yra skirtingai apibrėžiamos sąvokos, be to, įvertinus AIEĮ projekte pateiktos sąvokos apibrėžties turinį, siūlytume įsivertinti, ar reikalinga vartoti formuluotę „(rekonstravimas)“. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją taip pat apibrėžiama sąvoka „modernizavimas“, kurios turinys iš esmės atitinka AIEĮ projekte pateikiamą apibrėžtį. Siūlome įvertinti šiuo aspektu ir tikslinti AIEĮ projektą ir atitinkamai EEĮ projektą.

2. Siekiant teisinio aiškumo, siūlytina konkretizuoti AIEĮ projekto 3 str. dėstomo Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (toliau – AIEĮ arba keičiamas įstatymas) 3 straipsnio 7 dalies nuostatą, kadangi iš pateiktos redakcijos nėra aišku, kokia tvarka ir (ar) terminais informacija turėtų būti teikiama Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai (toliau – VERT).

3. Atkreiptinas dėmesys į 2020 m. balandžio 28 d. įstatymo Nr. XIII-2869 8 straipsnį, kuriuo AIEĮ 11 straipsnis papildytas nauju punktu, tačiau šis pakeitimas įsigalios vėliau nei AIEĮ projektas – 2021 m. birželio 30 d. ir, vadovaujantis Teisingumo ministerijos rašte pateikta pastaba, keistinas ir įstatymo Nr. XIII-2869 8 straipsnis.

Šiame kontekste atkreiptinas dėmesys, kad AIEĮ projekto tekstas turėtų būti peržiūrėtas tuo aspektu, kad yra priimtų šio įstatymo pakeitimų, kurie dar nėra įsigalioję, ir Teisės aktų projektų

rengimo rekomendacijų, patvirtintų Teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 70 p. nustatyta, kad jeigu teisės aktas buvo pakeistas ir pakeitimai dar neįsigalioję, tačiau reikia keisti kai kuriuos neįsigaliojusio teisės akto straipsnius, jų dalis ar punktus, tokiu atveju keičiamas dar neįsigaliojęs teisės aktas (AIEĮ 13 str., 20 str., 50 str. kt.).

4. Siekiant teisės akto aiškumo ir pagrįstumo, siūlytina tikslinti (paaiškinti) AIEĮ projekto 8 str. keičiamo AIEĮ 13 straipsnio 9 dalies nuostatą, nustatančią VERT pareigą „nustato, *kokią įtaką* daro atsinaujinančius išteklius naudojančios elektrinės, skirtos elektros energijai gaminti savo reikmėms ir ūkio poreikiams, tinklams“, nes nėra aišku, kokia galima įtaka tinklams būtų vertinama. Taip pat nėra aišku, apie kokią „apmokestinimą“ VERT teiktų pasiūlymus Energetikos ministerijai ir kokios galimos tokių pasiūlymų (apmokestinimo) pasekmės. Siūlytume įvertinti šiuos aspektus ir detaliau atskleisti siūlomo teisinio reguliavimo turinį Projektų aiškinamajame rašte.

5. Sistemiškai vertinant AIEĮ nuostatas, kyla pagrįstų abejonių, ar AIEĮ projekto 9 str. keičiamo AIEĮ 15¹ straipsnis atitinka įstatymo struktūrą ir nuoseklumą, kadangi galiojančio AIEĮ vienuoliktajame skirsnyje (51 straipsnyje) yra aptariamas informavimas, konsultavimas, taip pat ir VŠĮ Lietuvos energetikos agentūros su tuo susijusios funkcijos.

Taip pat siūlytina atskleisti AIEĮ projekto 9 str. keičiamo AIEĮ 15¹ straipsnyje vartojamos formuluotės „viešai prieinama informacija“ turinį ir kokia informacija būtų laikoma *viešai prieinama*. Be kita ko, aptariamoje dalyje vartojama formuluotė „visas procedūras“ stokoja teisinio aiškumo, nes nėra atskleista, kokios procedūros turimos omenyje. Be to, tiek valstybinės institucijos, tiek savivaldybės ir elektros tinklų operatoriai įpareigojami „per vieną mėnesį nuo pasikeitimų, susijusių su nurodytomis procedūromis ir leidimais, priėmimo atnaujinti pateiktą informaciją ir ją pateikti VŠĮ Lietuvos energetikos agentūrai“, nors nėra nurodoma, kokiomis priemonėmis tokios pareigos vykdymas būtų užtikrintas ir koks tokio įpareigojimo tikslingumas. Taip pat šiame kontekste siūlytina pagrįsti, ar siūlomos nustatyti VŠĮ Lietuvos energetikos agentūros funkcijos nesidubliuos su VERT funkcijomis.

6. Statybos įstatyme yra apibrėžta sąvoka „statybą leidžiantis dokumentas“, todėl AIEĮ projekte siūlome nedetalizuoti, kokia tvarka jis išduodamas (AIEĮ projekto 10 str. 3 d.). Be kita ko, leidimai plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus yra aptarti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme (toliau – EEĮ). Jei yra siūloma atsisakyti konkursų išduodant leidimus plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus iš saulės šviesos energijos Kuršių nerijoje, siūlome įsivertinti AIEĮ projekto 10 str. keičiamo AIEĮ 16 straipsnio 3 dalies tikslingumą ir santykį su AIEĮ projekto 18 str. keičiamo AIEĮ 49 straipsnio 7 dalies nuostatomis.

7. Siekiant teisės akto aiškumo, siūlytina vengti AIEĮ projekto 11 str. keičiamo AIEĮ 18 straipsnyje įsivesto trumpinio „(toliau – Vyriausybės nutarimas)“, kadangi tai gali būti klaidinantis trumpinys, ypač ateityje įstatyme nustačius kitas bendras nuorodas į Vyriausybės nutarimus.

8. Siekiant teisės akto aiškumo ir nuoseklumo, siūlytume įvertinti, ar AIEĮ projekto 11 str. keičiamo AIEĮ 18 straipsnio nuostatų, susijusių su elektros tinklų pajėgumų didinimu ir atsakomybe dėl vėjo elektrinių plėtros jūrinėje teritorijoje nebūtų tikslinga išskirti į atskirą straipsnį arba keisti galiojančio AIEĮ 18 straipsnio pavadinimą. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad keičiamo AIEĮ 18 straipsnio 5 dalyje nėra aiškiai pasisakoma, kad kalbama apie užbaigtą statybą jūrinėje teritorijoje.

Be kita ko, atkreipiame dėmesį, kad keičiamo AIEĮ 18 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad „patirtos išlaidos kompensuojamos viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšomis *Vyriausybės įgaliotos institucijos* nustatyta tvarka“, tačiau nėra aišku kokia institucija turima omenyje (nors AIEĮ projekto 26 str. 8 d. pavedimas nustatomas VERT patvirtinti kompensacijos už elektros energijos kiekį, kuris galėjo būti pagamintas jūrinėje teritorijoje įrengtoje elektrinėje, bet negali būti priimtas ir persiųstas, tvarką). Tuo pačiu siūlome įsivertinti, ar nebūtų tikslinga nustatyti kompensavimo tvarką (arba pavesti ją nustatyti) tuo atveju, kuris aptartas ir keičiamo AIEĮ 18 straipsnio 7 dalyje, tai yra, kai perdavimo sistemos operatoriaus valdomi elektros tinklai dėl perdavimo sistemos operatoriaus kaltės nėra parengti pagamintai elektros energijai priimti ir persiųsti.

9. AIEĮ projekto 12 str. keičiamo AIEĮ 20 straipsnio 22 dalyje siūloma nustatyti, kad „VšĮ Lietuvos energetikos agentūra ir VERT, vadovaudamasi Vyriausybės nustatyta tvarka“ atlieka technologinį, ekonominį ir socialinį vertinimą. Tačiau Projektų aiškinamajame rašte nėra nurodyta, kokią tvarką Vyriausybė turės nustatyti ir koku tikslu yra keičiama galiojanti AIEĮ 20 straipsnio 22 dalis.

10. Siekiant teisės akto pagrįstumo, siūlome atskleisti, koku tikslu AIEĮ projekto 3 str. keičiamo AIEĮ 20¹ straipsnio 8 dalyje, siūloma nustatyti, kad „gaminančių vartotojų ir asmenų, siekiančių tapti gaminančiais vartotojais, elektrinės gali būti statomos, įrengiamos ir eksploatuojamos <...> kitų asmenų, turinčių leidimą plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus ir leidimą gaminti elektros energiją, *ir atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų*“, nes pagal galiojančio AIEĮ 20² straipsnį viešojo įstaiga atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos statusą įgyja VERT *leidimo gaminti elektros energiją išdavimo metu* ir ji galėtų būti traktuojama atitinkančia dabartinį reguliavimą dėl „kitų asmenų <...>“.

11. Siekiant teisės akto pagrįstumo ir aiškumo, siūlome Projektų aiškinamajame rašte pagrįsti, koku tikslu atsisakoma AIEĮ 21 straipsnio 2 dalies, kurioje yra apibūdinta elektrinės prijungimo prie elektros tinklų kaina bei siūlomos nustatyti išimties elektrinėms, statomoms ir

įrengiamoms jūrinės teritorijos dalyse, santykį su AIEĮ projekto 11 str. keičiamo AIEĮ 18 straipsnio 4 dalies nuostata.

12. Abejotina, ar pakankamas pagrindas yra AIEĮ projekto 15 str. keičiamo AIEĮ 22 straipsnio 4 dalyje nustatyti išimtį, kad leidimo turėtojas jūrinės teritorijos dalyje *leidimo galiojimo laikotarpiu atleidžiamas nuo valstybinės žemės nuomos mokesčio, jei toks būtų taikomas*. Projektų lydimajame medžiagoje nurodoma, kad „siekiant apsaugoti jūrinių elektrinių plėtotojus nuo tokių mokesčių, kurie gali atsirasti ateityje, AIEĮ projekte siūloma atleisti nuo mokesčio mokėjimo“, tačiau šiuo metu kol kas valstybinė žemė, esanti jūrinėje teritorijoje, nėra suskirstyta į žemės sklypus ir nėra nustatytas šios žemės mokestis. Siūlytume šiuo aspektu pagrįsti, ar siūlomas teisinis reguliavimas nebūtų diskriminacinio pobūdžio, taip pat, ar siūlomas teisinis reguliavimas (lengvata) yra savalaikis.

13. Atkreipiame dėmesį, kad AIEĮ projekto 15 str. keičiamo AIEĮ 22 straipsnio 27 dalies nuostata yra analogiška galiojančio AIEĮ 20 straipsnio 21 dalies nuostatai, todėl siūlytina atsisakyti tame pačiame įstatyme vienodų nuostatų kartojimo arba pagrįsti jų vartojimo tikslingumą.

14. Siekiant teisės akto sistemiškumo, siūlytina galiojančio AIEĮ 49 straipsnio 1 dalį papildyti nuoroda į Lietuvos Respublikos specialių žemės naudojimo sąlygų įstatymą, atsisakant perteklinių nuorodų to paties straipsnio atskirose dalyse.

Sistemiškai vertinant AIEĮ 49 straipsnį, nėra aišku, koku tikslu yra keičiama (didinama) įrengtosios galios elektrinių galia nuo 500 kW iki 1 MW, kuomet nereikalaujama rengti detaliųjų planų ir keisti pagrindinės žemės naudojimo paskirties. Be kita ko, atkreipiame dėmesį, kad AIEĮ kitus santykius reglamentuojančiose nuostatose (pvz., AIEĮ 3 str. 2 d. 3 p., 20 str.) išlieka elektrinės galios riba iki 500 kW.

Siūlytume pagrįsti, koku tikslu AIEĮ 49 straipsnio 6 dalyje siūloma papildyti sąlygas taikyti supaprastintus reikalavimus vėjo elektrinėms, kurių *aukštis mažesnis kaip 30 m.*, nebetaikant šioms elektrinėms galios ribojimų. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad AIEĮ 49 straipsnio 7 dalyje yra likusi nuostata dėl 30 kW įrengtosios galios vėjo elektrinės reguliavimo.

Siūlytume pagrįsti, kuo remiantis AIEĮ 49 straipsnio 7 dalį siūloma papildyti išimtimis, kuomet netaikoma taisyklė įrengti tam tikras elektrines ar kitus įrenginius be statybą leidžiančio dokumento. AIEĮ 49 straipsnio 1 dalyje yra nurodoma bendra taisyklė, kad atsinaujinančių išteklių energiją naudojančių energijos gamybos įrenginių ir statinių projektai rengiami ir statybos darbai vykdomi laikantis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo, Teritorijų planavimo įstatymo, Statybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytos tvarkos ir reikalavimų, todėl abejotina, ar reikalinga AIEĮ 49 straipsnio 7 dalyje išvardinti vietoves, kuriose reikalingas statybą leidžiantis dokumentas, nes egzistuoja rizika, kad

įstatyme detaliai išvardinus tam tikras vietas, bus poreikis dažnai įstatymą koreguoti. Be to, siūloma AIEĮ 49 straipsnio 7 dalies formuluotė stokoja teisinio aiškumo, nes nėra galutinio atvejų sąrašo ir daroma nuoroda į kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatytus kitus atvejus.

Projektų lydimajame medžiagoje nėra pateikta informacijos ar AIEĮ projektas teritorijų planavimo reglamentavimo apimtyje buvo derintas su Aplinkos ministerija.

15. Atkreipiame dėmesį, kad 2020 m. birželio 25 d. priimtas Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatymas Nr. XIII-3096 bei Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 2, 4, 5, 6, 13, 20, 20-1, 22, 50, 51 ir 52 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-3107, kurie įsigalios 2021 m. sausio 1 d. Siūlome AIEĮ projekto nuostatas (ypač dvyliktojo skirsnio nuostatas) suderinti su minėtais įstatymais bei tuo pačiu su Finansų ministerija.

16. Atsižvelgiant į teisės aktų svarstymo Seime terminus ir procedūras, manytume, kad tam tikrų AIEĮ projekto straipsnių įsigaliojimo data „2021 m. sausio 1 d.“ yra nereali, todėl siūlytume įsigaliojimo datą tikslinti. Taip pat neaišku, kuo remiantis siūloma AIEĮ projekto 6 ir 25 straipsnių įsigaliojimą nustatyti „2021 m. liepos 1 d.“ Analogiškas pastebėjimas dėl įsigaliojimo datų taikytinas ir dėl EEĮ projekto bei dėl ei EĮ projekto.

17. AIEĮ projekto 26 str. 8 dalyje siūlomas dvejopas pavedimas – vienu atveju VERT pavedimas dėstomas „priima“ įgyvendinamuosius teisės aktus, kitu atveju – „patvirtina“ tam tikrus teisės aktus. Be to, atkreipiame dėmesį, kad formuluotė „patvirtinti“ vartotina, kai yra nustatytas konkretus (tikslus) tvirtinamo tvarkos aprašo, taisyklių ir pan. pavadinimas.

Dėl EEĮ projekto:

18. EEĮ projekte siūloma nustatyti, kad VERT, kuri kontroliuoja elektros energijos sektoriaus licencijuojamą veiklą, taip pat tvirtintų Veiklos elektros energetikos sektoriuje leidimų išdavimo taisykles, o ne Vyriausybė, kaip numato šiuo metu galiojantis įstatymas. Pritardami Teisingumo ministerijos rašte pateiktai pastabai ir argumentams, manome, kad siūlomas teisinis reguliavimas neatitiktų objektyvumo, skaidrumo principų, kai ta pati institucija tvirtintų leidimų išdavimo taisykles, vykdytų šių taisyklių įgyvendinimo užtikrinimo ir priežiūros funkcijas. Pažymėtina ir tai, kad Civilinio kodekso 2.78 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekvienai įstatymų nustatytai licencijuojamai veiklos rūšiai *Vyriausybė* tvirtina licencijavimo taisykles, jeigu kiti įstatymai nenustato ko kita. Manytina, kad nėra pagrįstų priežasčių, dėl kurių turėtų būti nukrypstama nuo bendros taisyklės ir įtvirtinama išimtis dėl leidimų išdavimo taisyklių tvirtinimo.

19. EEĮ projekto 4 str. keičiamo EEĮ 16 straipsnio 4 dalyje atsakius leidimų galiojimo terminų, tikslintina ir EEĮ 16 straipsnio 5 dalies redakcija, kuri nukreipia į EEĮ 16 str. 4 dalyje nurodytus terminus.

20. EEĮ projekto 4 str. keičiamo EEĮ 16 straipsnio 4² dalyje įvestas trumpinys vartotinas ir kituose EEĮ nuostatose, pvz., EEĮ 16 str. 14¹ dalyje..

Iš EEĮ projekto 4 str. keičiamo EEĮ 16 straipsnio 9 dalies 7 punkto redakcijos lieka neaiškus siūlomos nuostatos tikslas ir turinys, koku būdu ir kaip būtų atsižvelgiama į naudojamų atsinaujinančių išteklių rūšį ar leidimo turėtojo statusą. Siūlome šiuo aspektu įvertinti ir patikslinti EEĮ projektą.

21. Sistemiškai vertinant EEĮ projekto 4 str. keičiamo EEĮ 16 straipsnio 9 dalies nuostatas, lieka neaišku, kodėl traktuojama, kad leidimas plėtoti elektros energijos gamybos pajėgumus nereikalingas tiek statyti ir įrengti elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginius, kurių įrengtoji galia ne didesnė kaip 30 kW, taip pat ir numatomoms ant pastato stogo statyti ar į pastatą integruoti iki 100 kW įrengtosios galios saulės šviesos energijos elektrinę, tačiau informavimo mechanizmas nustatomas skirtingas – vienu atveju tinklų operatorius, kitu – VERT. Siūlome pagrįsti siūlomo teisinio reguliavimo tikslingumą, bei įvertinti nuostatų suderinamumą su AIEĮ projekte dėstoma AIEĮ 49 straipsnio 7 dalies nuostata.

Bendra pastaba dėl Projektų:

22. Projektai peržiūrėtini teisės technikos, formuluočių suderinamumo, logiškumo, nuostatų nedubliavimo, nuorodų suderinimo aspektais projektuose ir galiojančiose keičiamų įstatymų nuostatose.

Teisės grupės patarėja

Erika Vaivadienė